

Årsrapport 2021

Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten (Ukom)

1	Innholdsfortegnelse	
2	Direktørens beretning	2
3	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	4
3.1	Formål og mandat	4
3.2	Personal – tilsetninger	4
3.3	Refleksjonspanel.....	4
4	Årets aktiviteter og resultater	5
4.1	Hovedmål for Ukom 2020	5
4.2	Brukerinvolvering	5
4.3	Kompetansetiltak	5
4.4	Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter	6
4.5	Profilering, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet.....	6
4.6	Metodeutvikling	7
4.7	Mottak og vurdering av varsler	7
4.8	Undersøkelser	7
5	Styring og kontroll i virksomheten	8
5.1	Overordnet styring og kontroll.....	8
5.2	Personvern og informasjonssikkerhet.....	8
5.2.1	Personvernombud	9
5.3	Økonomi	9
5.4	IKT – prosjekter.....	9
5.5	Inkludering og likestilling.....	9
5.6	Kontordrift.....	10
6	Vurdering av fremtidsutsikter	10
7	Årsregnskap.....	11
7.1	Ledelseskommantar årsregnskapet 2020	
7.1.1	Formål.....	11
7.1.2	Bekreftelse.....	11
7.1.3	Vurderinger av vesentlige forhold.....	11
7.1.4	Revisjonsordning	12
7.2	Bevilgningsrapportering med noter	13
	Prinsippnote årsregnskapet	

2 Direktørens beretning

Også 2021 ble annerledes enn planlagt for Ukom.

På samme måte som året 2020, ble 2021 i stor grad preget av koronapandemien. Flere planlagte prosesser måtte settes på vent, og også undersøkelsesprosessene våre ble påvirket. Noe arbeid ble forsinket eller måtte nedprioriteres, mens andre prosesser måtte legges om. En fellesnevner var: langt færre reiser og besøk i virksomheter og et langt større innslag av virtuelle møter og videobasert arbeid, både i de interne prosessene og i det utadrettede arbeidet. Pandemien satte også sitt preg på valg av tema for våre undersøkelser

Likevel opplevde vi god framgang i arbeidet også gjennom 2021.

Internt kompetansebygging ble stort sett avvirket som oppsatt. Metodeutvikling og utvikling av interne styringsdokumenter ble også gjennomført som planlagt.

Det vi ikke oppfylte som planlagt i 2021, var vår egen plan for besøk i flere kommuner, helseforetak, forvaltningsorganer og organisasjoner for dialog rundt vår rolleutøvelse. Vi gjennomførte likevel enkelte møter også i 2021, og vurderer dette som nyttig, ikke minst for å skape et grunnlag for at våre rapporter skal bidra til læring i tjenesten.

Ellers erfarer vi at møter med aktører i tjenesten etter hvert mest er knyttet til arbeidet i den enkelte rapport. Det er gjennom konkret samarbeid at relasjoner bygges.

Vårt utadrettede formidlingsarbeid besto i 2021 av lanserings-webinarer knyttet til de enkelte rapportene, utenom dette oppdrag om innlegg på fagkonferanser og i læringsnettverk. Ukom bidro også med innlegg på den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen.

Ukoms nettside er under utvikling som vår viktigste kommunikasjonskanal. Utviklingen av denne fortsatte i 2021 med planlagt overgang til ny plattform med større mulighet for formidling gjennom ulike medier. Parallelt arbeider vi med vår satsing på sosiale medier.

Den dialogbaserte, interaktive metoden som vi benytter i våre undersøkelser, blir tatt godt imot ute i virksomhetene, i organisasjoner og hos de involverte i våre undersøkelser. Vår erfaring er at den dialogbaserte tilnærmingen gir god forankring for rapportene våre og at læringsbudskapene blir tatt videre og fører til aktivitet. Ukom etterspørres i stadig økende grad på ulike fagkonferanser.

Rapporten Utforming av skjermingsenheter i det psykiske helsevernet satte søkelys på fysiske forhold ved skjermingsavsnitt ved institusjoner i det psykiske helsevernet. Arkitektonisk utforming av pasientrom og fellesarealer har betydning for pasienters trygghet. Gode og trygge omgivelser kan forebygge uro og skader på pasienter og ansatte og kan også bidra til tilfriskning. Rapporten gir råd om utforming av skjermingsavsnitt og tar til orde for at det bør defineres en minimums-standard for lokaler.

Rapporten Festepunkter på pasientrom i psykisk helsevern tar utgangspunkt i ti selvmords-hendelser der fysiske innredningsdetaljer inne på pasientrom var benyttet som middel for hengning og kvelning. Rapporten gir råd om innredningsløsninger på pasientrom som er tryggere ved at de vanskeligere kan benyttes til selvmord. Rapporten peker på Sykehusbygg HF sin rolle som nasjonalt kompetansemiljø for trygg utforming av pasientrom og selvmordforebyggende innredningsløsninger.

Ukom hadde gjennom 2021 et eget følge-med-prosjekt knyttet til pasientsikkerhetsutfordringer skapt av pandemien. Varsler og bekymringsmeldinger ble fortløpende vurdert opp mot følger av pandemien og omprioriteringer som denne medførte.

Rapporten *Barn og unges psykiske helse ett år inn i pandemien* ga en nasjonal oversikt over situasjonen i behandlings- og hjelpeapparatet for barn og unge et år inn i pandemien. Vi sammenstilte tall fra spesialisthelsetjenesten, kommunene og frivillige organisasjoner i alle fire helseregioner, og påpekte en betydelig økning av henvendelser, særlig knyttet til alvorlige spiseforstyrrelser, selvmordsproblematikk og psykoselidelser ikke minst i de yngre aldersgruppene. Rapporten bidro til betydelig nasjonal oppmerksomhet rundt pandemiens følger for barn og unges psykiske helse og viktigheten av at behandlingsskjeden er i stand til å håndtere de tilleggsutfordringene som pandemien har gitt.

Rapporten *Undersøkelse etter drukningstragedien i Tromsø* tar for seg drukningstragedien der en ung flyktinge-mor og hennes tre barn havnet i sjøen ved Fagereng i Tromsø i desember 2019. Vi viser i denne rapporten situasjonen som møter en flykting som kommer på familiegjenforening til Norge. Rapporten påpeker flere risikoforhold som kan bidra til økt psykososial belastning og som kan føre til at flyktingers hjelpebehov ikke fanges opp og blir møtt. Rapporten tar til orde for økt oppmerksomhet på helseaspekter ved migrasjon og behovet for at integreringsapparatet i større grad tilpasses flyktingers individuelle behov og livssituasjon. Rapporten påviser også svikt i systemene for informasjon mellom statlige og kommunale aktører ved familiegjenforening

Rapporten *Kontrollmetoder for plassering av nasogastrisk ernæringssonde* påviser stor variasjon i hvordan helsepersonell kontrollerer at ernæringssonder er rett plassert i magesekken. Feilplassert ernæringssonde gir risiko for lungeskader dersom næringsløsninger, væske eller medisiner ved en feil havner i luftveiene. Rapporten gir råd om gode kontrollrutiner og -metoder.

Rapporten *Hva kan vi lære etter et drap begått i psykotisk tilstand?* tar utgangspunkt i en hendelse der en pasient med psykoselidelse begår drap på et tilfeldig offer på offentlig sted. Gjennom historien om drapsmannens møte med helsetjenesten, påviser rapporten noen viktige forbedringsområder, særlig knyttet til samarbeidet mellom politi og helsevesen hos pasienter med psykoselidelse og forhøyet voldsrisiko.

Flere av undersøkelsene våre ble i 2021 tatt imot med betydelig interesse . Flere av rapportene skapte stort engasjement og ble løftet videre av fagmiljøene selv, av pasient- og brukerorganisasjoner og av aktører i den offentlige debatten. Vi har mottatt flere tilbakemeldinger om at rapportene våre er viktige bidrag i pasientsikkerhetsarbeidet i helse- og omsorgstjenesten.

Ukom hadde i 2021 et mindre regnskapsmessig underforbruk og det var flere årsaker til dette. IKT-prosjekter som var planlagt, ble heller ikke i 2021 levert som forventet. Dessuten ble reiser og andre utadrettede aktiviteter også i 2021 betydelig redusert grunnet pandemien.

Ukom var i 2021 fortsatt i en oppbyggingsfase og det er først ved inngangen til 2022 at vi har bygget opp den bemanningen og den kompetansesammensetning som vi trenger for å løse samfunnsoppdraget. Staben ble i 2021 supplert med til sammen fire nye stillinger.

3 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

3.1 Formål og mandat

Formålet med Ukoms oppdrag er å bedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenesten.

Ukom undersøker alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold i helse- og omsorgstjenesten. Dette gjør vi ved å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.

3.2 Personal – tilsetninger

Det er 22 faste heltidsansatte i Ukom ved utgangen av 2021. Ny leder for medisin og helsefag ble ansatt i 2021, og det pågår en prosess å få på plass en ny fagmedarbeider. Vi har i tillegg seks medarbeidere i 20 prosent stillinger. Disse har sin hovedarbeidsgiver i klinisk virksomhet, og er geografisk spredt rundt i landet.

Sykefraværet i 2021 var på 1,38 prosent.

3.3 Refleksjonspanel

Ukoms refleksjonspanel gir innspill til strategiske valg og prioriteringer, fag- og rolleutøvelse. Refleksjonspanelet skal bidra til at Ukoms undersøkelser får relevans og nytte for helse- og omsorgstjenesten. Panelet gir innspill til hvordan vi løser vårt oppdrag, med særlig vekt på tema og metode for våre undersøkelser.

Refleksjonspanelet er et rådgivende organ og består av personer med viktig og ulik kompetanse, perspektiv og engasjement knyttet til helse- og omsorgstjenesten. Panelet kan ikke instruere Ukom, men skal gjennom sine innspill bidra med viktige perspektiver og kritiske spørsmål til vårt arbeid.

Medlemmer i refleksjonspanelet i 2021:

Reidun Førde	Leder
Coby Omvlee	
Erik Fosse	
Eva Stensland	
Geir Sverre Braut	
Jan Erik Sverre	
Jon Magnussen	
Mina Adampour	
Olav Røise	
Randi Rosenqvist	Sluttet i 2021
Anne Kjersti Befring	
Lill Sverresdatter Larsen	
Stein Knardahl	

Steinar Hunskaar	Sluttet i 2021
Ester Espeset	Nytt medlem i 2021
Lars Lien	Nytt medlem i 2021
Lars Ottemo Gärtner	Nytt medlem i 2021
Marte Kvittum Tangen	Nytt medlem i 2021

Medlemmene i refleksjonspanelet har i 2021 gitt nyttige innspill til våre rapporter før ferdigstilling. Enkeltmedlemmer har dessuten bistått med sin fagkompetanse i undersøkelsene.

Det er har vært to temamøter i refleksjonspanelet i 2021, ett ble gjennomført virtuelt og ett fysisk.

4 Årets aktiviteter og resultater

4.1 Hovedmål for Ukom 2021 -

Hovedmålene for virksomheten er i det store og hele oppnådd i 2021, selv om enkelte undersøkelsesprosesser, interne kompetansebyggingstiltak og planlagte besøk ute i tjenestene ble forsinket på grunn av pandemisituasjonen.

4.2 Brukerinvolvering

Samhandling med familier som har opplevd alvorlige uønskede hendelser, og samhandling med pasient, bruker- og pårørende-organisasjoner er avgjørende for at vi skal levere i tråd med vårt samfunnsoppdrag.

Følgende tiltak skal sikre pasient, bruker- og pårørendeperspektivet i undersøkelsesprosessen:

- rutiner for involvering og ivaretagelse av berørte familier
- kontakt med bruker-, pasient- og pårørendeorganisasjoner i forbindelse med våre undersøkelser
- prosess for involvering i utformingen av våre anbefalinger
- samhandling med andre aktører rundt spredning av våre rapporter og budskap.

Pasienter og pårørende har nå også fått mulighet til å varsle Ukom om svært alvorlige uønskede hendelser via helsenorge.no. Dette er en ny tjeneste i 2021. Både før lansering (vår -21), og etter lansering (høst -21), har vi jobbet med å gjøre denne meldeportalen brukervennlig og tilgjengelig for de som har behov for å melde fra til oss.

4.3 Kompetansetiltak

Målet for 2021 var å videreføre felles kompetansebygging innen tema som intervjuetodikk, datavaliditet og analysemetoder. Kompetanseplanen ble også i 2021 forstyrret og forsinket på grunn av koronapandemien.

I 2021 ferdigstilte vi møteserien "fra data til funn". Vi har i planlagt videreføring av serien i 2022 med temaet "fra funn til konklusjoner".

I 2021 har vi implementert og gjennomført felles obligatoriske e-læringskurs i prosess- og møteledelse, pasientsikkerhet, forbedringsmetodikk, klarspråk og introduksjonsprogram for nytilsatte i staten.

I forbindelse med utvidelse av medarbeidergruppen, gjennomførte vi en serie opplæringstiltak som har var åpne for alle våre medarbeidere. Temaene i opplæringspakken var intervjumetodikk, datainnsamling, analyseverktøy og modeller, sikkerhetsteori, forbedringskunnskap, pasient - og brukerperspektiv og forvaltningskunnskap.

Vi gjennomførte fredagsundervisning to ganger i måneden. Undervisningen er med eksterne innledere knyttet til relevante tema fra helse – og omsorgstjenestene eller andre bransjer Ukom kan lære av.

4.4 Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter - Synnøve

Planene for relasjonsbygging ble, også i 2021, forstyrret av koronapandemien. Vi har likevel hatt en rekke møter med pasient- og brukerorganisasjoner, yrkesorganisasjoner, spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, Statsforvaltere, Riksrevisjonen, KS, statlige myndighetsorgan i helse -og omsorgstjenesten og høyskole - og universitetssektoren.

Noen av disse møtene har vi selv tatt initiativ til/(initiert) som en del av arbeidet med å bli kjent med og gjøre Ukom kjent for tjenesten. Vi gjennomfører også alltid dialogmøter som en del av våre undersøkelser, der vi særlig drøfter funn og anbefalinger, med pasient- og brukerorganisasjoner, yrkesorganisasjoner, fagmiljø og fagnettverk i de helse -og omsorgstjenestene som undersøkelsene våre berører. Vi erfarer i økende grad å bli invitert til ulike fora for å presentere vårt arbeid og Ukom. Dette er aktiviteter vi prioriterer å delta på.

4.5 Profilerings, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet

Ukom deltok i programkomiteen for Pasientsikkerhetskonferansen 2021. Utenom dette bidro vi med innlegg på Pasientsikkerhetsdagen, Sykepleiekongressen, og på European Society of Anesthesiology and Intensiv Care. Vi har utenom dette holdt innlegg på en rekke fagdager, undervisningsdager, læringsnettverk i helse- og omsorgstjenesten og helseforvaltningen. Vi har også bidratt med undervisningsoppdrag på flere helsefaglige utdanninger.

I forbindelse med publisering av våre rapporter, har vi i 2021 arrangert fire lanserings-webinar. På hvert av disse har vi nådd ut til flere hundre unike brukere.

4.6 Metodeutvikling

Ukom gjennomfører grundige undersøkelser, der målet er å bidra til læring og forbedring på systemnivå. Våre undersøkelser blir gjennomført på en ikke-sanksjonerende måte og uten å fordele skyld.

Undersøkelsesprosessen er beskrevet i vårt styringssystem. Våre undersøkelsesmetoder er i stadig utvikling. Utviklingen henger tett sammen med plan for kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling. Det finnes ikke én beste standard eller én etablert metode for gjennomføring av undersøkelser av alvorlige hendelser og forhold i helse- og omsorgstjenesten. Metodevalg styres av problemstilling og tema for hver enkelt undersøkelse. Vi gjennomfører som hovedregel alltid intervjuer som en del av vår datainnhenting. I tillegg drøfter vi alltid våre analyser, funn og anbefalinger med berørte i helse- og omsorgstjenestene, fag – og ekspertmiljø samt pasient og brukerorganisasjoner.

I 2021 har vi jobbet målrettet med å bygge en verktøykasse med ulike metoder, både for datainnhenting og analyse.

4.7 Mottak og vurdering av varsler

Mottaksarbeid er kjerneoppgavene i Ukom. Arbeidet er organisert i et mottaksteam som har ansvar for å håndtere og kategoriserer alle varsler og bekymringsmeldinger Ukom mottar.

I 2021 er to temaer gitt særlig oppmerksomhet:

- Gjennomgang og forbedring av kommunikasjon og tilbakemeldinger til de som har meldt bekymringsmelding
- Forbedring av kategoriseringen av meldinger.

Strukturering av varsler og meldinger gjennom vårt kategoriseringsarbeid er svært sentralt for å kunne danne et overordnet og helhetlig bilde av risiko i den nasjonale helse- og omsorgstjenesten. For Ukom er alle varsler og bekymringsmeldinger viktige, særlig knyttet til vurderingen av og utvelgelse av saker som kan gi læring, systemisk forbedring og økt pasientsikkerhet på et nasjonalt nivå.

Mottatte varsler og bekymringer i 2021

Oversikt over de ulike type varslene som er registrert i våre systemer.

Type varsler	
Lovpålagte varsler	1254
Bekymringsmeldinger	96
Sum	1350

Tabellen under viser fordelingen av varslene, fordelt på tjenestenivå og områder.

Fordelingen av varslene mellom tjenestene		Fordeling av varslene mellom ulike områder	
Kommune	206	Spesialist-helsetjenesten	896
Eldreomsorg	105	Rus og psykisk helse	449
		Somatikk	585

4.8 Undersøkelser -

Disse undersøkelsene ble fullført og publisert i 2021

- [Barn og unges psykiske helse ett år inn i pandemien](#)
- [Utforming av skjermingsenheter i det psykiske helsevernet](#)
- [Festepunkter på pasientrom i psykisk helsevern](#)
- [Undersøkelse etter drukningstragedien i Tromsø](#)
- [Kontrollmetoder for plassering av nasogastrisk ernæringssonde](#)
- [Hva kan vi lære etter et drap begått i psykotisk tilstand?](#)

Arbeidet med flere undersøkelser pågikk i 2021:

- Pasientsikkerhet ved nye kirurgiske og invasive metoder
- Legemiddelhåndtering i hjemmetjenesten
- Barn og unges psykiske helse etter to år med pandemi
- Undersøkelse av samhandling ved uavklart diagnose
- Kollegastøtteordning for helsepersonell
- Når gebyr fra helsetjenesten blir en for stor belastning
- Helsehjelp til pasienter med gjentakende, akutt selvmordsfare
- Kan meldekultur påvirke pasientsikkerheten?
- Videreføring av prosjektet drap begått av psykotiske pasienter

5 Styring og kontroll i virksomheten

5.1 Overordnet styring og kontroll

Ukom har i 2021 fortsatt arbeidet med å utvikle gode arbeidsprosesser for å løse vårt samfunnsoppdrag på best mulig måte. En overordnet virksomhetsstrategi er på plass og styringssystem for virksomheten, styringspyramiden, er satt i drift og videreutviklet gjennom året.

5.2 Personvern og informasjonssikkerhet

Personvern og informasjonssikkerhet er svært viktig i Ukoms arbeid, og er en sentral del av vårt styringssystem. Personvern-arbeidet er et kontinuerlig arbeid og er med i alle våre prosesser. Våre saker er for en stor del personsensitive, og trygge rutiner for håndtering av opplysninger, inkludert skriftlige dokumenter, er avgjørende.

I 2021 er det arbeidet med å beskrive konsekvenser ved innføring av M365, en sky-basert tjeneste som skal gi oss enklere og mer effektive arbeidsprosesser. Denne tjenesten må ivareta kravene til

konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Prosessen fram til endelig beslutning om å innføre M365 har vært komplisert og tidkrevende.

i 2021 har vi fått på plass og godkjent protokoll over behandlingsaktiviteter.

5.2.1 Personvernombud

Personvernombudet har i 2021 konsentrert arbeidet om vurdering av skyløsning og innføring av M365. Personvernombudet har blant annet deltatt i risikovurderinger. I tillegg har personvernombudet bidratt i arbeidet knyttet til vurdering av protokoll over behandlingsaktiviteter.

5.3 Økonomi

Ukom har vært i en oppbyggingsfase. Oppbemanning som ble gjort i 2021 medfører at det budsjettmessige handlingsrommet i 2022 vil være fullt utnyttet. Lønnsutgiftene fra de siste ansettelsene hadde ikke helårseffekt i 2021, og vi har dermed også et underforbruk i 2021 på 2,601 mill. kroner. Dette samsvarer med prognosen som ble gitt til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i september 2021.

Lønnsutgiftene i 2021 er rundt 0,5 mill. kroner lavere enn budsjettet. Dette skyldes både vakanser og lønnsrefusjoner. Selv om reisebudsjettet var redusert på grunn av koronapandemien, ble også reiseutgiftene 400 000 kroner lavere enn opprinnelig budsjettet.

For posten "kjøp av tjenester" er det et underforbruk på rundt 1 mill. kroner. Dette har sammenheng med manglende framdrift på IKT-prosjektene i 2021.

5.4 IKT – prosjekter

IKT-prosjektene i 2021 var i all hovedsak videreføring av allerede påbegynte prosjekter. Schrems II dommen fra 2020 fikk konsekvenser for løsninger som var planlagt. Det har derfor vært betydelig forsinkelse i innføring (utrulling) av både ny infrastruktur og nye løsninger.

Følgende prosjekter ble drevet i 2021:

- Domeneprojektet – overføring av Ukom til eget domene og skyløsning
- Innføring av M365
- Videreutvikling av internettside

Disse prosjektene vil fortsette også i 2022.

Felles inngang for melding av uønskede hendelser ble satt i drift i 2021. Helsepersonell kan nå melde fra om uønskede hendelser via Melde.no, og pasienter og pårørende har fått løsning for innmelding av varsler via Helsenorge.no. Løsningene forvaltes av Norsk helsenett (NHN), og videreutvikles for å gjøre innmeldingen så enkel som mulig for brukeren.

5.5 Inkludering og likestilling

Ukom har, i samsvar med statlig inkluderingspolitikk, mål om å arbeide for inkludering og mangfold. I 2020 ble det utarbeidet, etter oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet, en handlingsplan for inkludering i Ukom for perioden 2020-2021.

Ukom ønsker å medvirke til at staten kan oppnå resultatmålet på 5 prosent når det gjelder å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en i arbeidslivet. Handlingsplanen fastsetter tiltak knyttet til rekrutteringsprosesser. For øvrig skal Ukom ha et arbeidsmiljø som er helsefremmende og meningsfullt, slik at medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en kan oppleve trivsel, ivaretagelse og utvikling.

Andel personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV i Ukom utgjør rundt 5 prosent.

I utlysningstekst for nye stillinger informerer vi også om at vi ønsker en balansert alders- og kjønns sammensetning og personer med innvandrerbakgrunn.

Ved utgangen av 2021 er kvinneandelen totalt på 72 prosent. Kvinneandelen i ledergruppen er 83 prosent.

5.6 Kontordrift

Driften av virksomheten var, også i 2021, preget av delvis eller full nedstenging. Vi har gjennom pandemien gjort oss erfaringer som vi kan ta med oss inn i en mer normalisert hverdag. Vi har blitt mer erfarne i bruk av videokonferanser, og vi har sett både fordeler og ulemper ved bruk av hjemmekontor. I tiden framover legger vil til rette for en ordning hvor ansatte har mulighet til å veksle mellom tilstedeværelse på kontoret og arbeid på hjemmekontor.

I undersøkelsene våre, vil også intervjuene kunne gjennomføres vekselvis som fysiske intervju og videointervju. Dette vil gi både Ukom og virksomhetene større fleksibilitet, samtidig som det gir økonomisk innsparing og en miljøgevinst.

6 Vurdering av fremtidsutsikter

Ukom går inn i 2022 med flere igangsatte undersøkelsesprosesser. Det er utarbeidet en publiseringsplan for de undersøkelsene som ventes ferdigstilt våren 2022.

I løpet av våren 2022 vil staben i Ukom være fulltallig, og kompetanse- og metodeutvikling vil fortsette. Organisasjonsutviklingsprosjektet som ble igangsatt høsten 2021, fortsetter inn i 2022. Videreutvikling av våre digitale kommunikasjonsløsninger og - arbeidsflater fortsetter inn i 2022.

Et svært positivt trekk er at Ukom i stadig økende grad mottar invitasjoner om å bidra med kunnskapsdeling i ulike faglige sammenhenger. Interessen for arbeidet vårt er stor og rapportene blir møtt med positive tilbakemeldingene fra helse- og omsorgstjenesten og helseforvaltningen. Vi får også henvendelser fra andre samfunnssektorer som ønsker å benytte våre rapporter til læring, både metodisk og faglig. I kjølvannet av hver undersøkelse utarbeider vi en "etterbruksplan" med konkrete spredningsaktiviteter.

For 2022 er det også planlagt ytterligere internasjonalt samarbeid. Det foreligger konkrete planer for nordisk samarbeid, samarbeid med vår engelske søster-kommisjon, HSIB, deltaking i europeisk pasientsikkerhetsnettverk, samt samarbeid inn mot pasientsikkerhetsmiljøene i USA.

Alt i alt opplever vi godt driv i det arbeidet vi er i gang med.

7 Årsregnskap

7.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2021

7.1.1 Formål

Lov om Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten ble vedtatt i Stortinget 1. juni 2017. Formell oppstart av Ukom var 2. mai 2019.

Ukom er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Ukoms oppgaver følger av § 5 i Lov om Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten:

- *Undersøkelseskommissjonen skal undersøke alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold for å bedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenesten. Hensikten med undersøkelsene er å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.*
- *Undersøkelseskommissjonen skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar.*
- *Undersøkelseskommissjonen avgjør selv hvilke alvorlige hendelser eller alvorlige forhold som skal undersøkes, tidspunktet for og omfanget av undersøkelsen samt hvordan den skal gjennomføres.*

7.1.2 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av de disponible bevilgningene og de regnskapsførte utgiftene til Ukom.

7.1.3 Vurderinger av vesentlige forhold

Samlet disponibel ramme i 2021 var på 42,501 mill. kroner. Av dette var 1,66 mill. kroner overført bevilgning fra 2020. Totalt for året hadde Ukom et underforbruk på 2,601 mill. kroner.

Artskontorapporteringen viser at totale utgifter til drift og investeringer utgjorde 39 899 505 kroner. Totale utgifter til lønn og sosiale utgifter var på 27 684 859 kroner. Total lønnsandel var dermed på 70 prosent.

Kjøp av eksterne tjenester utgjør 7 647 269 kroner. I all hovedsak er dette betaling for tjenester utført av Norsk helsenett (NHN) i form av løpende driftsoppgaver og prosjektarbeid.

Ukom omfattes av nettoføringsordningen for merverdiavgift i staten som innebærer at mva. ikke belastes virksomhetens kapittel, men belastes felleskapittel 1633 i statsregnskapet. For 2021 har Ukom belastet kapittel 1633 med 2 603 534 kroner.

7.1.4 Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for DFØ. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen skal være klar (foreligge) innen 1. mai 2022.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Pål Iden

direktør, Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten

7.2 Bevilgningsrapportering med noter

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Ukom er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ukom er en bruttobudsjetterte virksomhet, og tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Ukom har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Ukom har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post).

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Ukom selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Ukom har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2021

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindretgift
0749	Driftsutgifter	01			42 501 000	39 899 505	2 601 495
1633	Nettoføring av mva i staten	01			0	2 603 534	
<i>Sum utgiftsført</i>					42 501 000	42 503 038	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Andre inntekter	29			0	34 663	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72			0	3 397 548	
<i>Sum inntektsført</i>					0	3 432 211	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet **39 070 828**

Kapitalkontoer		
707007	Endring i mellomværende med statskassen	-321 120
<i>Sum rapportert</i>		38 749 708

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)		31.12.2021	31.12.2020	Endring
xxxxxx	[Aksjer]	0	0	0
707007	Mellomværende med statskassen	-1 685 850	-1 364 730	-321 120

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og*

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
074901	1 660 000	40 841 000	42 501 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
074901	2 601 495		2 601 495				2 601 495	2 042 050	2 042 050

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres".
Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

		2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	27 684 859	24 667 367
Andre utbetalinger til drift	3	12 213 516	8 291 678
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		39 898 376	32 959 045
Netto rapporterte driftsutgifter		39 898 376	32 959 045
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	1 129	3 084
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 129	3 084
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 129	3 084
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		34 663	31 700
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 397 548	3 044 071
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		2 603 534	1 574 815
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-828 677	-1 500 956
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		39 070 828	31 461 173
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
		2021	2020
Fordringer på ansatte		0	30 054
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-1 174 961	-998 517
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-510 889	-396 267
Mottatte forskuddsbetalinger		0	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-1 685 850	-1 364 730

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	21 702 936	19 479 831
Arbeidsgiveravgift	3 397 548	3 044 071
Pensjonsutgifter*	2 515 196	2 297 562
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-407 170	-567 146
Andre ytelser	476 350	413 048
Sum utbetalinger til lønn	27 684 859	24 667 367

Antall utførte årsverk: 21,9 20,15

*** Nærmere om pensjonskostnader**

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	1 263 073	1 079 736
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	535	145 509
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	477 592	173 902
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	15 631	92 448
Mindre utstysanskaffelser	511 871	664 867
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 246 266	305 384
Kjøp av konsulenttenester	5 045 843	710 442
Kjøp av andre fremmede tenester	2 601 426	3 391 287
Reiser og diett	419 048	605 099
Øvrige driftsutgifter	632 231	1 123 005
Sum andre utbetalinger til drift	12 213 516	8 291 678

Note 8. Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2021	31.12.2021	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 004 151	0	-1 004 151
Skyldig skattetrekk	-1 174 961	-1 247 947	72 986
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-437 903	437 903
<i>Sum</i>	<i>-2 179 112</i>	<i>-1 685 850</i>	<i>-493 262</i>
Sum	-2 179 112	-1 685 850	-493 262

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2020	31.12.2019
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	3 084	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	200
Sum utbetaling av finansutgifter	3 084	200



STATENS UNDERSØKELSESKOMMISJON FOR
HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN
Org. nr.: 921018924

Riksrevisjonens beretning

Til Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenestens årsregnskapsoppstillinger for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2021. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 39 070 828 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening:

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- årsregnskapsoppstillingene gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2021 og kapitalposter per 31. desember 2021, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen*, *instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsen og overordnede departementets ansvar for årsregnskapsoppstillingene

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapsoppstillingene som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskapsoppstillingene som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar basert på årsregnskapsoppstillingene.

Som en del av revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende

transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 04.05.2022

Etter fullmakt

Tora Struve Jarlsby
ekspedisjonssjef

Lars Christian Møller
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt